

A Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság

2. sz. általános ajánlása:

A rasszizmus, az idegengyűlölet, az antiszemitizmus és az intolerancia elleni küzdelemben részt vevő szakosított nemzeti testületek*

A Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság,

emlékeztetve az Európa Tanács tagállamai állam- és kormányfőinek 1993. október 8–9-én Bécsben megtartott csúcstalálkozóján elfogadott Nyilatkozatra;

emlékeztetve, hogy e Nyilatkozat részeként megfogalmazott, a rasszizmus, az idegengyűlölet, az antiszemitizmus és az intolerancia elleni küzdelemről szóló Cselekvési terv felkérte a Miniszteri Bizottságot a Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság olyan mandátummal történő felállítására, amely – egyéb feladatok mellett – a tagállamok számára készítendő általános ajánlások elkészítésére is kiterjed;

figyelembe véve az Egyesült Nemzetek Közgyűlése által az emberi jogok előmozdításával és védelmével megbízott nemzeti intézményekről 1993. december 20-án elfogadott 48/134. sz. határozatot;

figyelembe véve ezenfelül az emberi jogok előmozdításával és védelmével megbízott nemzeti intézmények 1991. október 7–9-én Párizsban megtartott első nemzetközi találkozásán elfogadott alapelveket (az ún. „párizsi alapelvek”);

emlékeztetve az emberi jogok előmozdításával és védelmével megbízott nemzeti intézmények 1994. november 7–9-én Strasbourgban megtartott első, illetve 1997. január 20–22-én Koppenhágában megtartott második európai találkozásán elfogadott határozatokra;

figyelembe véve az állampolgári jogok biztosa (ombudsman) intézményéről szóló R (85) 13. sz. miniszteri bizottsági ajánlást;

figyelembe véve ezenfelül az Emberi Jogi Állandó Bizottságnak (CDDH) a független nemzeti emberi jogi intézmények létrehozásával kapcsolatos munkáját;

hangsúlyozva, hogy a rasszizmus, az idegengyűlölet, az antiszemitizmus és az intolerancia elleni küzdelem az alapvető emberi jogok védelmének és előmozdításának szerves részét képezi;

emlékeztetve a Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság javaslatára, mely szerint meg kell erősíteni az Emberi Jogok Európai Egyezményének a hátrányos megkülönböztetés tilalmáról szóló rendelkezését (14. cikk);

abban a mély meggyőződésben, hogy a faj, a bőrszín, a nyelv, a vallás vagy a nemzeti vagy etnikai származás alapján alkalmazott hátrányos megkülönböztetéssel, illetve az e területeken érvényes jogszabályok alkalmazásából közvetve származó hátrányos megkülönböztetéssel szemben mindenkinek védelemben kell részesülnie;

* CRI (97) 36. A Bizottság az ajánlást 1997. június 13-án fogadta el.

abban a meggyőződésben, hogy elengedhetetlen elsőbbséget biztosítani azon intézkedéseknek, amelyek a rasszizmus, az idegengyűlölet, az antiszemitizmus és az intolerancia elleni küzdelem érdekében született jogszabályok és politikák maradéktalan végrehajtását célozzák;

emlékeztetve arra, hogy a rasszizmus, az idegengyűlölet, az antiszemitizmus és az intolerancia elleni stratégia hatékonysága nagymértékben a társadalmi tudatosító, tájékoztató és nevelési munkán, valamint a kisebbségi csoportokhoz tartozó egyének jogainak védelmén és előmozdításán múlik;

abban a meggyőződésben, hogy a rasszizmus, az idegengyűlölet, az antiszemitizmus és az intolerancia elleni küzdelem céljából létrehozott szakosított nemzeti testületek a legváltozatosabb módon járulhatnak hozzá az e téren hozott különféle intézkedések hatékonyságának növeléséhez, továbbá a nemzeti hatóságok tanáccsal és információval történő ellátásához;

üdvözölve azt a tényt, hogy több tagállamban már létrehoztak ilyen szakosított testületeket, amelyek megkezdték működésüket;

elismerve, hogy e testületek intézményi formája az egyes tagállamok körülményeitől függően változhat, és hogy e testületek az emberi jogok általános védelme terén szélesebb célokat maguk elé tűző intézmények részeként is működhetnek;

felismerve annak szükségességét, hogy e testületek munkájához maguknak a kormányoknak is információkat kell biztosítaniuk és hogy egyúttal rendelkezésükre is kell állniuk, továbbá a feladataik ellátásával kapcsolatos kérdésekben konzultációkat kell folytatni velük;

a tagállamok kormányai számára javasolja, hogy:

1. gondosan vizsgálják meg egy, a rasszizmus, az idegengyűlölet, az antiszemitizmus és az intolerancia elleni küzdelem céljait szolgáló szakosított nemzeti testület létrehozásának lehetőségét, ha ilyen intézmény még nem működik;
2. e kérdés vizsgálata során vegyék figyelembe a jelen ajánlás mellékletében szereplő alapelveket, amelyek útmutatóul és gondolatébresztésül országos vita alapjául szolgáló számos megoldási lehetőséget kínálnak.

A BIZOTTSÁG 2. SZ. ÁLTALÁNOS AJÁNLÁSA

Melléklet

A rasszizmus, az idegengyűlölet, az antiszemitizmus és az intolerancia elleni küzdelem céljait szolgáló szakosított nemzeti testületekre vonatkozó alapelvek

A) A szakosított testületek alapszabálya

1. alapelv

Feladatmeghatározás

1. A szakosított testületek feladatait alkotmányos vagy más jogszabályi rendelkezéssel egyértelműen kell rögzíteni.
2. A szakosított testületek feladatmeghatározásának ki kell térnie a testületek összetételére, hatásköreire, jogosítványaira, elszámoltathatóságára és pénzügyi forrásaira.

B) A szakosított testületek lehetséges intézményi formái

2. alapelv

1. Az egyes országok jogi és közigazgatási hagyományaitól függően a szakosított testületek más-más intézményi formát ölthetnek.
2. A fenti alapelvek szerinti szerepet és feladatokat például a faji egyenjogúságért síkra szálló nemzeti bizottságokra, az etnikai diszkrimináció ellen fellépő biztosokra (ombudsmanokra), a rasszizmus elleni küzdelem és az esélyegyenlőség megvalósítása érdekében létrehozott központokra/hivatalokra, vagy más jellegű testületekre kell bízni, akár olyanokra is, amelyek az emberi jogok általános védelme terén szélesebb célokat tűznek maguk elé.

C) A szakosított testületek feladatai és kötelezettségei

3. alapelv

Kívánatos, hogy a nemzeti sajátosságoktól, jogszabályoktól és gyakorlattól függően a szakosított testületek az alább megnevezett feladatok és kötelezettségek közül minél többet ellássanak, illetve vállaljanak:

- a hátrányos megkülönböztetés preambulumban kifejtett különféle megnyilvánulási formáinak felszámolása érdekében történő fellépés, valamint a különböző társadalmi csoportokhoz tartozó egyének közötti esélyegyenlőség és jó kapcsolatok előmozdítása;
- a jogszabályalkotás és a végrehajtás tartalmának és hatásainak abból a szempontból történő figyelemmel kísérése, hogy az mennyiben szolgálja a rasszizmus, az idegengyűlölet, az antiszemitizmus és az intolerancia elleni küzdelem céljait, illetve, szükség esetén, lehetséges jogszabály-módosítási javaslatok előterjesztése;
- a vonatkozó területen érvényes szabályozás és gyakorlat javítását célzó tanácsadás a jogszabályalkotással és a végrehajtással megbízott szervek számára;

- d. segítség és támogatás – pl. jogi segítség – nyújtása az áldozatok számára annak érdekében, hogy egyes intézményekkel szemben és a bíróságok előtt megvédhessék jogaikat;
- e. az adott ország jogszabályi környezetének függvényében fellebbezés lehetősége az illetékes bírósághoz vagy más jogi fórumhoz, amennyiben az szükséges;
- f. egyedi ügyekkel kapcsolatos panaszok és kérelmek meghallgatása és megvizsgálása, illetve ezek békéltetés útján történő rendezése, vagy – a törvény által előírt kereteken belül – kötelező és kikényszeríthető döntések meghozatala;
- g. az előző, f. pontban foglalt feladatainak ellátásához elengedhetetlen bizonyítékok és információk megszerzéséhez szükséges megfelelő jogosítványok;
- h. tájékoztatás nyújtása és tanácsadás az érintett testületek és intézmények számára, így az állami szervek és intézmények számára is;
- i. tanácsadás az élet különböző területein kialakított diszkriminációellenes gyakorlat irányadó szabályairól, melyek alkalmazása lehet kötelező vagy önkéntes;
- j. hozzájárulás bizonyos kulcsszerepet betöltő csoportok képzéséhez, nem vitatva ugyanakkor a szakmai szervezetek képzésben betöltött elsődleges szerepét;
- k. a hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatban felmerülő kérdések mélyebb megismertetése a közvéleménnyel, valamint a tárgyhoz tartozó adatok és dokumentumok összeállítása és megjelentetése;
- l. a szakosított testületekéhez hasonló célokat követő szervezetek tevékenységének támogatása és bátorítása;
- m. az imént említett szervezetek által felvetett problémák figyelembevétele és megfontolása.

D) A szakosított testületek igazgatása és működése

4. alapelv

Összetétel

A bizottsági vagy más formában működő szakosított testületek összetételének az egész társadalmat a maga sokszínűségében kell tükröznie.

5. alapelv

Függetlenség és elszámoltathatóság

1. A szakosított testületek számára megfelelő pénzügyi forrásokat kell biztosítani, hogy feladataikat és kötelezettségeiket hatékonyan láthassák el. A pénzügyi forrásokról a parlamentnek évente szavaznia kell.
2. A szakosított testületek feladataikat állami beavatkozástól mentesen és a függetlenségük gyakorlásához szükséges valamennyi garancia birtokában látják el; ennek keretében szabadon választhatják meg, illetve nevezhetik ki alkalmazottaikat, kezelhetik pénzügyi forrásaikat és nyilvánosan hangot adhatnak nézeteiknek.
3. A szakosított testületeknek tevékenységükről – egyértelmű és, amennyiben lehetséges, mérhető célkitűzések alapján – beszámolót kell készíteniük, hogy azt a parlament megvitathassa.
4. A szakosított testületek feladatmeghatározásáról szóló jogszabálynak egyértelműen kell rendelkeznie a tagok kinevezéséről, és megfelelő biztosítékokat kell tartalmaznia az önkényes elmozdításukkal vagy – amennyiben a meghosszabbítás felelne meg a szokásos gyakorlatnak – kinevezésük meghosszabbításának önkényes elutasításával szemben.

6. alapelv

Hozzáférhetőség

1. A szakosított testületeknek akadálytalanul hozzáférhetőnek kell lenniük azok számára, akik jogainak védelmére létrehozták őket.
2. A szakosított testületeknek, amennyiben szükséges, meg kell fontolniuk helyi irodák felállításának lehetőségét, részben, hogy szolgáltatásaik könnyebben hozzáférhetőek legyenek, részben, hogy javítsák oktatási és képzési feladataik ellátásának hatékonyságát.

E) A szakosított testületek működésének modellje

7. alapelv

1. A szakosított testületeknek oly módon kell tevékenységüket megszervezniük, hogy vizsgálataik és tanácsaik a lehető legmagassabb színvonalúak legyenek, s ezáltal munkájuk hitele a nemzeti hatóságok és azon közösségek előtt is a lehető legjobb legyen, amelyek jogait védeni és erősíteni kívánják.
2. A szakosított testületek felállítása során a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy e testületek a kormányokkal megfelelő kapcsolatokat tarthatnak fenn, hogy feladataik ellátásához a kormányok megfelelő információkat bocsátanak rendelkezésükre, és hogy az őket érintő kérdésekben teljes körű konzultációra kerül sor.
3. A szakosított testületeknek egyértelművé kell tenniük, hogy feladataikat a politikától függetlenül látják el.